

Reportage: Kinesisk statshets driver tjuvfiske i Mexiko

Jakten på havets kokain hotar utrota tumlare

Den kaliforniska vekfiskens simblåsa kallas ibland för havets kokain. I Asien tros den ha medicinska effekter som ökad sexlust, och den illegala handeln omsätter mångmiljonbelopp. Samtidigt håller tjuvfisket på att utrota världens minsta tumlare.

Tröstlös kamp mot globala smuggelnätverk

Benoit Sandjian står och tittar på några gula prickar och de smala linjer de lämnar efter sig på skärmen när de rör sig. Det ser ut som ett par mindre fiskebåtar.

– Vi ser på radarn om de rör sig med tidvattnet, då har de antagligen stannat och driver, men om de rör sig mot tidvattnet i långsam fart letar de antagligen efter ett nät eller håller på att lägga i ett, förklarar Benoit Sandjian, kapten på fartyget M/V Jean Paul De Joria.

Fartyget tillhör organisationen Sea Shepherd, som patrullerar norra Californiaviken för att upptäcka tjuvfiske och illegala nät. Misstänkt aktivitet på radarn innebär ofta att de skickar i väg en drönare för att kunna bekräfta att det finns nät ombord. När fiskarna inser att de är upptäckta brukar de skynda därifrån.

– Det är det mest effektiva sättet för oss att arbeta, för om vi ser nätet vet vi exakt var det är och kan åka direkt dit och dra upp det, istället för att dragga på måfå, säger Benoit Sandjian.

DEN HÄR VIKEN, längst upp i norra Mexiko, är den enda plats i världen där kaliforniatumlaren finns. Det är världens mest utrotningshotade marina däggdjur och läget är akut. Antalet har minskat med 95 procent på 20 år. Mellan 2015 och 2016 halverades antalet och nu uppskattas färre än 30 individer av arten finnas kvar. Utvecklingen beror främst på fisket av kalifornisk vekfisk, som är förbjudet sedan 1975 men drivs på av en illegal mångmiljonhandel.

I Kina och Hongkong tros vekfis-

”Sea Shepherd gör skillnad. Vi ställer oss absolut i vägen för de illegala fiskarna och irriterar dem.”

BENOIT SANDJIAN
kapten på Sea Shepherds fartyg

kens simblåsa ha medicinska effekter som ökad sexlust och minskat åldrande. Det är inte vetenskapligt bevisat men det torkade organet är en statusprodukt och på svarta marknaden handlas det för upp till 800 000 kronor kilot, även om priserna varierar stort.

– Fler kinesiska miljonärer och en större och starkare medelklass förklarar att de kan köpa, men det jag aldrig har förstått är vad som utlöste den brutala efterfrågan som gjorde att de plötsligt började betala tusentals dollar för vekfiskens simblåsa, säger Lorenzo Rojas Bracho.

HAN ÄR EN av de främsta experterna på kaliforniatumlaren och leder arbetet med bevarande av marina däggdjur för det mexikanska miljödepartementet. Han förklarar att efterfrågan på vekfisk exploderade 2011, då priserna drevs upp.

Även vekfisken är listad som en hotad art, men långt ifrån lika akut som kaliforniatumlaren. Problemet är att de är ungefär lika stora och även tumlarna fastnar i de illegala drivnäten.

I San Felipe har människor levt på fiske i generationer, men det har blivit allt svårare. 1993 gjordes delar av viken till naturreservat för att skydda kaliforniatumlaren och sedan har en rad åtgärder följt. 2015 förbjöds i stort sett allt fiske utom sportfiske och räkfiske med trälare.

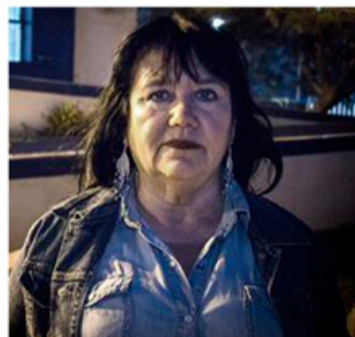
Francisca Parra Valencia är 61 år och har arbetat i fabrik med sortering av räkor och fisk sedan hon var 22. Nu har fabriken stängt och hon är arbetslös.

– Jag tror att de kommer stänga av havet, vilket jag är emot. Men vad ska man göra?

Hennes söner har liksom de flesta här alltid arbetat som fiskare. Nu har en av dem börjat tvätta bilar istället och den andra flyttat till andra sidan viken där fiske fortfarande är tillåtet.

– Mina barn försörjer mig nu, men det kan de inte göra hela livet, suckar Francisca Parra Valencia.

Hon säger att hon inte vet vad hon ska tro, men ryktena säger att fisket förbjöds för att det finns olja eller gas i viken. Det visar sig snart att många här tror att kalifor-

”Mina barn försörjer mig nu, men det kan de inte göra hela livet”

FRANCISCA PARRA VALENCIA
arbetslös fiskeriarbetsare

niatumlaren inte alls existerar och flera fiskare jag pratar med säger att vekfisken inte är hotad.

Statliga hjälpprogram har gett en del av de drabbade runt 3 500 kronor i månaden. I jämförelse med de tiotusentals kronor en fiskare kan få in efter en lyckad dags tjuvfiske på kalifornisk vekfisk är ersättningen försvinnande liten. Ett kilo simblåsa kan ge fiskaren mellan 12 000 och 50 000 kronor, eller i enstaka fall ännu mer.

– Det finns liksom inget sätt att tävla mot det, vilket gör det hela väldigt svårt, konstaterar Lorenzo Rojas Bracho.

Dessutom förutsätter han att det som i resten av det mexikanska samhället finns korrupta myndighetsrepresentanter som underlättar tjuvfisket och den illegala handeln med simblåsor.

– Om så bara en låter sig korrumpas så är allt förlorat, säger han.

60-åriga Adán Romero Mendoza säger att han varit fiskare sedan han föddes. När restriktionerna började sålde han sitt fisketillstånd för att ta ett kliv uppåt i näringskedjan. Men med allt färre fiskare går även fiskaffären dåligt.

– I den här byn finns inte många jobb. Om du ser dig omkring i centrum finns det en oändlig mängd stängda företag, för det finns inga pengar i omlopp, säger Adán Romero Mendoza.

MISSTRON MOT myndigheterna är utbredd, liksom frustrationen över att inte kunna försörja sig. Förra året sattes ett fordon som tillhörde jordbruks- och fiskemyndigheten i eld på andra sidan viken och en båt som någon målat ”Sea Shepherd” på brändes ner i San Felipe. På nyårsafton sköts en militär ihjäl här och en man som pekats ut som en av ledarna för handeln med simblåsor är misstänkt för mordet. Tjuvfiskarna har blivit allt aggressivare även till havs.

– Oftast ser vi dem när de försöker skrämmas för att jaga i väg oss. För dem är vi fienden som tar bort en stor lönecheck för dem. Härromdagen cirkulerade de runt vårt skepp, de har skjutit mot våra

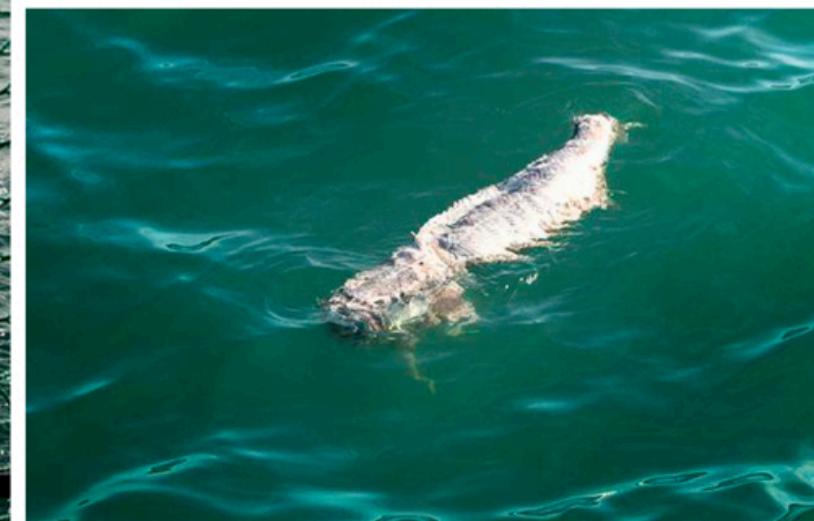
BESLAGTAR. Volontärer på Sea Shepherds fartyg drar upp illegala nät som tumlare och andra djur riskerar att fastna i.

I SKYDD AV MÖRKRET. Tjuvfisket på kalifornisk vekfisk bedrivs ofta på kvällen och natten när fiskarnas båtar är svårare att upptäcka för myndigheterna.

HOPPFULL. Benoit Sandjian är kapten på Sea Shepherds fartyg M/V Jean Paul De Joria. Trots att arbetet ibland kan verka tröstlöst, är han övertygad om att det de gör är viktigt för kaliforniatumlarens överlevnad.

PLUNDRAD. En död kalifornisk vekfisk flyter i Californiaviken. Tjuvfiskare har skurit ur den värdefulla simblåsan och kastat tillbaka kadavret i havet. Simblåsan kan säljas för hundratusentals kronor per kilo i Kina och Hongkong.

San Felipe, Mexiko

Fakta: Vekfisken och kaliforniatumlaren

■ Vekfisken kan bli upp till två meter lång och kaliforniatumlaren, som är världens minsta, blir runt 1,5 meter.

Det innebär att de lätt fastnar i de drivnät som läggs ut för kalifornisk vekfisk. Fisket är förbjudet sedan 1975, men fortsätter alltjämt.

■ 2015 uppskattades 60 kaliforniatumlare finnas kvar och 2016 uppskattades antalet ha halverats. Ingen beräkning har gjorts sedan de 30 som räknades då, men sannolikt är de nu ännu färre. På tjugo år har antalet tumlare minskat med 95 procent.

Förbud

■ Sedan 1993 har fisket i norra Californiaviken begränsats i olika steg. Den skarpaste åtgärden gjordes 2015, när i stort sett allt fiske utom sportfiske och visst räkfiske med trälare förbjöds. Samhället runt viken är uppbyggda runt fisket.

■ Ersättningen som staten erbjuder fiskarna ligger på drygt 3 500 kronor i månaden, men långt ifrån alla inom fiskeindustrin som har drabbats av förbuden har beviljats ekonomisk ersättning. I dagsläget finns inte heller några nät som går att använda utan att vara en fara för tumlare och andra bifångster.

Reportage: Kinesisk statshets driver tjuvfiske i Mexiko

Fakta: Uppdragna nät

■ Från december fram till slutet av maj, som är den mest kritiska tiden för kaliforniatumlaren, eftersom det är då veckfisken rör sig i norra delen av viken, drog Sea Shepherd upp 362 fiskesnät, i vilka 1905 djur hade fastnat, varav 320 kaliforniska veckfiskar. Över hälften av djuren och 270 av veckfiskarna var döda. Totalt drogs över 400 aktiva drivnät för kalifornisk veckfisk upp av olika fartyg under säsongen och en kaliforniatumlarare hittades som dött av att ha fastnat i ett nät.

Tillslag

■ I slutet av april beslagtogs nästan 800 simblåsar från veckfisker vid två olika tillslag på flygplatsen i Mexico City. I båda fallen var det kinesiska medborgare som försökte smuggla de torkade organen ut ur landet. Det första tillslaget, av 416 simblåsar, vägde nästan 30 kilo och uppskattades ha ett värde på över två miljoner kronor.

■ Hösten 2015 varnade den mexikanska marinen för att simblåsan såldes dyrare än kokain. Samtidigt är riskerna långt mindre. Gripanden slutar allt som oftast i böter eller ett par dagar i häktet och trots att fiske av kalifornisk veckfisk i teorin kan straffas med upp till 18 års fängelse har än så länge ingen blivit dömd. Bakgrunden till den hårda straffsatsen är kopplingen till organiserad brottslighet, men att bevisa den i det enskilda fallet har visat sig svårt.

DÄGGDJUR FASTNAR. När Sea Shepherd får en rapport om ett dött sjölejon som ligger och guppar i ytan, insnodd i ett fisknät, åker de för att lossna och ta hand om nätet. Att de hittar större däggdjur i näten är inte ovanligt.

drönare... Det är stor ilska de känner gentemot oss, eftersom vi är här för att stoppa dem, förklarar Sam Rose Phillips, volontär på Sea Shepherds fartyg.

REDAN TIDIGT UNDER säsongen sköts en av organisationens drönare ner av fiskare. Enligt Lorenzo Rojas Bracho kommer en stor del av dem utifrån, vilket skulle förklara tillgången till tyngre vapen.

– Det är fiskare från den organiserade brottsligheten, beväpnade med Kalasjnikovs och andra automatvapen som en vanlig fiskare inte skulle ha tillgång till.

Flera insatta personer jag pratar med säger att knarkkartellerna har gett sig in i handeln, och oavsett vilket är det tydligt att det handlar om organiserade kriminella nätverk. – All illegal handel med hotade arter är organiserad brottslighet. En fiskare härifrån kan inte ta med sig simblåsan till Kina, så det måste finnas ett nätverk för att det ska fungera, säger Lorenzo Rojas Bracho.

Hösten 2015 varnade marinen för att simblåsan såldes dyrare än kokain. Samtidigt är riskerna långt mindre: ett gripande slutar sällan med mer än böter eller ett par dagar i häkte. Flera större tillslag har gjorts i såväl Mexiko som Hongkong det senaste året, men fisket fortsätter.

NÄR JAG BOKAT en intervju med den mexikanska marinen i San Felipe möts jag av sju män och välförberedd powerpoint-presentation. Domingo García Ortiz är operativ chef här och förklarar att de jobbar hårt med att stoppa det illegala fisket, vilket han hävdar har gett resultat.

– Det minskar definitivt. Enligt den statistik vi har minskar det mycket, både i fråga om nät som dras upp, djur som räddas och de djur som hittas döda i näten, säger han.

De lovar att skicka mig statistik, men trots flera påminnelser får jag aldrig se några siffror.

– Jag kan inte försäkra att fisket

ADÁN ROMERO MENDOZA före detta fiskare som sadlat om till fiskhandlare

”I den här byn finns inte många jobb. Om du ser dig omkring i centrum finns det en oändlig mängd stängda företag, för det finns inga pengar i omlopp.”

av veckfisk verkligen fortgår, säger Domingo García Ortiz i stället.

Ute i norra Californiaviken är bilden en annan. Efter en natt och morgon när de redan dragit upp flera nät får Sea Shepherd plötsligt in en rapport om ett dött sjölejon invirad i ett fisknät en bit bort. När de närmar sig hissas en mindre båt ner från fartyget så att några från besättningen kan åka och lossa nätet från kadavret. Att de hittar större djur i nät är ingenting ovanligt.

– Förra kampanjen hittade vi ett nät med 13 eller 14 stycken och ibland ser du ett dött sjölejon med märken efter nät. Eller så är det delfiner, hajar, valar, sköldpaddor eller tumlare – och veckfiskar så klart, berättar Benoit Sandjian.

UNDER DEN GÅNGNA säsongen har fler nät än någonsin tidigare dragits upp i Californiaviken, varav över 400 aktiva drivnät för veckfisk. En kaliforniatumlarare som dött efter att ha fastnat i ett nät hittades. Trots den dystra utvecklingen kän-

ner Benoit Sandjian att arbetet på båten är meningsfullt.

– Vi stoppar inte problemet, vi försöker bara göra det lite mindre dåligt. För att lösa problemet skulle det behövas helt andra insatser, som involverar politik och utbildning. Men Sea Shepherd gör skillnad. Vi ställer oss absolut i vägen för de illegala fiskarna och irriterar dem, säger Benoit Sandjian.

HÖSTEN 2017 GJORDES ett försök att fånga in kaliforniatumlarare för att säkra artens fortlevnad. Lorenzo Rojas Bracho förklarar att alla visste att det var riskfyllt, men att de inte såg några alternativ. Trots noggranna studier och förberedelser misslyckades försöket och en kaliforniatumlarare dog av hjärtstopp orsakat av stress.

– Vi förlorade en äldre hona, vilket ändå var tur mitt i tragedin, att vi inte förlorade en ung hona med större chans att reproducera sig. Men det gör det inte mindre dramatiskt eller hemskt, vi grät allihop när hon dog.

Kampen för det djur som Lorenzo Rojas Bracho ägnat över 20 år av sitt yrkesliv åt är stundtals smärtsam, och nu står anläggningen som de hoppades skulle hjälpa tumlarare att överleva tom utanför San Felipes kust.

– Vi visste att det fanns risker, men det var ganska brutalt för oss alla, säger han. Ytterligare en tumlare fångades in, men var för ung och släpptes igen. Trots misslyckandet ser inte Lorenzo Rojas Bracho projektet som förgäves. Veterinärer tog genprover från de båda infångade tumlarna vilket innebär att de nu har flera odlingar nedfrysta i en genbank.

– De visade oss dessutom något intressant: att kaliforniatumlararen genetiskt sett är mycket bättre rustad än vad vi trodde, vilket innebär att den fortfarande har möjlighet att återhämta sig.

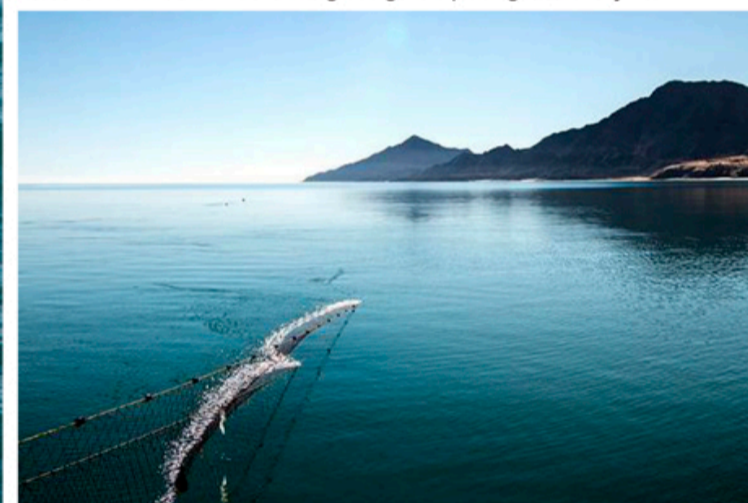
PÅ SEA SHEPHERDS fartyg har det blivit kväll och de sju uppdragna näten ligger ordnade på däck för att

VOLONTÄR. Tawd Bell, 44, kommer från Arizona i USA och ansvarar för besättningen på däck och kommunicerar med bryggan.

TOM. Anläggningen som skulle bidra till att rädda kaliforniatumlararen står tom. Försöket att få dem att föröka sig i fångenskap tvingades avbrytas.

FÖRBUDNA NÄT. Från december till slutet av maj drogs över 400 drivnät för kalifornisk veckfisk upp. Näten har varit förbjudna i decennier.

”Jag säger inte att det är lätt, det är tveklöst väldigt komplicerat. Men vi kommer inte att kasta in handduken. Vi kommer att fortsätta försöka rädda henne.”

LORENZO ROJAS BRACHO expert på kaliforniatumlararen som leder det mexikanska miljödepartementets bevarandearbete

nästa dag sorteras och tas om hand för att sedan gå till återvinning. Flera plattfiskar och krabbor har dragits upp och kunnat återföras till havet efter att ha lossats från näten.

DET ÄR DET där levande djurlivet som påminner volontären Sam Rose Phillips om varför de är här. Hon berättar om nätter hon suttit vakt när hon sett delfiner leka i kölvattnet efter båten, och om första mötet med en av de arter de är här för att rädda.

– En kväll efter flera nätter av skjutningar och konfrontationer med tjuvfiskare höll vi på att dra upp nät och en levande kalifornisk veckfisk drogs upp på däck. Besättningen jobbade snabbt för att ta loss den och släppa tillbaka den i vattnet och vi såg den simma i väg. Det var den första levande veckfisk vi hade sett under den här kampanjen och jag vet att den kvällen var väldigt emotionell för många av oss, berättar Sam Rose Phillips.

SPANINGSFYND. Volontärerna drar upp ett nät som de hittat i havet efter att ha sett misstänkt aktivitet på sin radar.

ETT NÄT TILL. Bestättningen hjälps åt att dra upp ännu ett olagligt nät. Fisket av kalifornisk veckfisk drivs av en illegal mängmiljonhandel.

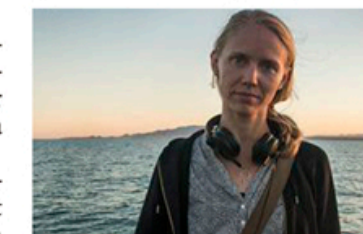
HINDRAR TJUVFISKE. Organisationen Sea Shepherd patrullerar norra Californiaviken med sina fartyg, för att upptäcka illegala fiskare och nät.

droger eller vilda djur. Det är två krafter som är väldigt svåra att eliminera, men det är vad vi måste slåss emot och göra så gott vi kan, säger Lorenzo Rojas Bracho.

HAN FÖRKLARAR ATT det alltid finns pessimister, men att det historiskt sett har funnits arter som har lyckats återhämta sig efter att ha reducerats till ännu färre individer.

– Jag säger inte att det är lätt, det är tveklöst väldigt komplicerat. Men vi kommer inte att kasta in handduken. Vi kommer att fortsätta försöka rädda henne.

GP på plats i San Felipe

Text och bild: ÅSA WELANDER